

מילי דתמיהי

הערות והארות בהלכה ובשמעתתא

תמיה בנב' סנהדרין

במס' סנהדרין פט, ב יש מאן דדורש הפסוק (וירא כב, א): ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם, היינו אחר דברים של ישמעאל שהיה מתפאר על יצחק שמל בן יג שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמו לפני לא הייתי מעכב. ולכאורה צ"ע לשון הקרא: והאלקים נסה את "אברהם", ולפי הנ"ל היה הנסיון ליצחק אם אכן לא היה מעכב, והיה לו לכתוב: והאלקים נסה את "יצחק", וצ"ע.

יושע פרנקל, נ.ב.

פליאה בספר חסד לאברהם

בספר חסד לאברהם (להמקובל רבי אברהם אזולאי — סב זקנו של החיד"א) במעין החמישי נהר כה כותב וז"ל: "עוד מצאתי כתוב בין דברי האלקי כמוהר"ר חיים ויטאל, ולא ידעתי אם הוא ממנהיג"א [=ממורינו הרב יצחק אשכנזי, כלומר האר"י] וז"ל: זמרי נתגלגל בר' עקיבא .. ודע כי אריסטו היה ניצוץ מאבטליון, בשביל שלמד [אבטליון] לתלמידים שאינם הגונים שנעשו צדוקים, ולכן אריסטו היה מכחיש התורה, ולבסוף חזר בתשובה, אם לא בדברי רז"ל, ואח"כ נתקן באנטונינוס שהיה לומד עם רבינו הקדוש ז"ל כו".

ולכאורה הוא פליאה עצומה — הרי אריסטו חי כמה מאות שנים לפני אבטליון [שהרי אריסטו מת בשנת ג'תע"ד (סדר הדורות במקומו), וחי ס"ב שנים (שם שנת ג"א תמ"ב)]. ואילו אבטליון חי בשנת ג'תשכ"ב (סדה"ד במקומו), וא"כ כיצד אפשר לומר שהיה ניצוץ מאבטליון. ועוד איפה מצינו שלמד אבטליון לתלמידים שאינם הגונים שנעשו צדוקים, ומצוה לישבו.

יוסף יצחק יעקבסאהן

ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש

פליאה בדברי הר"י

מלתא דתמיהי איכא בדברי ט"ז סי' תקפב סק"ג וז"ל: עוד כתב (הלבוש) שאין לומר מלך על כל העולם כולו שהיא כפל וכו' ונ"ל ליישב דמצינו הרבה פעמים רובו ככולו וקמ"ל כאן כולו ממש, ויש ראי' לזה לעיל עכ"ל, הלבושי שרד כתב דהכוונה היינו מה שאומרים וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, והיד אפרים כתב דהכוונה לטו"ז סי' ש"פ ס"ק א', ומציין לעיין בכנין אריאל עה"פ כי כל הערה כולם קדושים.

ויש להעיר בברכות כ"ט, אמר רב כבי בר אביי כל השנה כולה מתפלל אדם הבינוני חוץ מימות הגשמים, וצ"ב דבימות הגשמים אין מתפללין הבינוני ועדיין אומר כל השנה כולה, נואם ה' כתוב רק כל השנה לחוד, הכוונה היה רוב השנה, דאפי' לבני א"י דמתחילין שאלה בז' חשון עדיין רוב השנה אומרים ותן ברכה א"כ אומרים רוב השנה הבינוני אבל הלשון כל השנה כולה צ"ב לדברי טו"ז.

יוסף מנחם באב"ד, טול אמת ואמונה, וויניץ

פליאה בדברי התניא

בספר לקוטי אמרים תניא חלק אגרת הקדש סי' כה עמ' קמ ע"ב: "ואחר הדברים והאמת האלה הגלויים וידועים לכל נחזור לענין ראשון בענין הכעס שהוא כעובד ע"ז והיינו במילי דעלמא כי הכל בידי שמים חוץ מי"ש ולכן במילי דשמיא לאפרושי מאיסורא לא שייך האי טעמא דאמרון וכמ"ש ויקצוף משה והיינו משום כי ה' הקרה לפניו מצוה זו לאפרושי מאיסורא כדי לזכותו". וצ"ע דאם היה מותר ליה למשה לקצוף ואדרבה היה בזה מצוה, אמאי אמרו רז"ל (ראה רש"י פ' מטות לא, כא) דכיון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות.

ישראל עמרם נאגאל, נ.ב.